

MURÁNSKE NOVINY

6

II. ROČNÍK • DVOJMESAČNÍK • DECEMBER 2009

0,20 € / 6 Sk

Vážení spoluobčania,

blíži sa čarovný čas Vianoc, čas, keď si ľudia sadajú k spoločnému stolu, aby si prejavili vzájomnú úctu a lásku. Spoločne prežité chvíle pohody, radosti a odpustenia sú tým najkrajším darčekom, ktorý si môžeme priať. Vianoce sú ako krásny sen, ktorý nás naplňa radosťou. Vôňa tohto času do nás vnáša príjemné pocity, s ktorými sa chceme podeliť so svojimi blízkymi, a drahými. A preto si tento sen vychutnajme plnými dúškami a pokúsme sa ho uchovať v našich srdciach. Vianoce sú každoročne očarujúce a vzbudzujúce v nás pocit spolupatričnosti. Vianoce sú čas, kedy v kruhu svojich blízkych prežívame neopakovateľné čaro vianočného stromčeka, radostných iskričiek v očiach našich detí pri rozbaľovaní vianočných darčiekov. Vianočné sviatky sú predovšetkým príležitosťou znovu si uvedomiť, ako sa navzájom veľmi potrebujeme a vieme sa tešiť aj z maličkostí.

Vianoce v nás prebúdajú tie najkrajšie pocity, kedy hľadáme úprimné ľudské porozumenie.

Práve preto mi dovoľte, milí spoluobčania, zaželať Vám, aby tieto vianočné sviatky boli u Vás naplnené radosťou, šťastím, štedrosťou a láskou v kruhu Vašich najbližších. Taktiež si pripomeňme, že tieto sviatky sú sviatkami lásky, pokoja, spolupatričnosti, ale aj sviatkami narodenia Ježiša Krista, preto budme aspoň na malý okamih k sebe láskavejší a vládnejší a všetci budeme mať potom pocit, akoby Vianoce trvali o niečo dlhšie. Viem, že mnohé miesta pri štedrovečernom stole, kde ešte prednedávnom sedávali dedko, babka, otec, matka, brat, sestra, syn, dcéra alebo dieťa, ostanú dnes prázdne, ostané prázdna stolička, neporušený sviatočný príbor, ale v našich myšliach by mali byť s nami. Našich zomrelých a najbližších bude symbolizovať len rozsvietená svieca ako symbol života a smrti.

Takéto chvíle bude prežívať množstvo rodín. Rany po strate našich najbližších sa len veľmi ťažko hoja a žiaľ, niet na to liek, ale len čas života nám hojí tieto

Ľuďom dobrej vôle na rozhraní rokov 2009/2010

Aké sú decembrové noci? Každá z nich nás posúva bližšie k Vianociam a pred nami sa čoraz výraznejšie črtá koniec roka. Tí najmenší denne usínajú so svojou nedečkavosťou: „Kolkokrát sa ešte vyspím, kým príde Ježiško?“ DETI! Kiežby VŽDY mali šťastné a veselé Vianoce!

Slzy nám často prichádzajú na pomoc, keď spomíname na sviatky minulé, predminulé, predpredminulé ..., lebo drahých blízkych, s ktorými sme sa delievali o radosť i o starosť, dnes už medzi nami niet. Odpusťte, prosím, že sa dotknem citlivých miest opustených, a tak teda prikladám na tú večnú bolesť aspoň nepatrnú náplasť: „Neodišiel navždy ten, kto zomrel, ale na koho sme zabudli.“

Aké sú teda naše uzímené noci? Aj my, dospelí snívame: o teple v našich domovoch, o teple a nehe v dušiach, o láske a pohladení, o obyčajnom ľudskom šťastí v kruhu najbližších. Milí čitatelia, práve ste sa začítali do jubilejného – v poradí desiateho čísla Muránskych novín. V I. ročníku vyšli ako štvrťročník štyri čísla a v súčasnom II. ročníku už ako dvojmesačník šesť čísel. Spolu na osemdesiatich stranách sa naši redaktori usilovali informovať vás nielen o obecných aktualitách, ale aj vrátiť späť do zašlých čias, lebo milé spomienky z pamätí nevymaže ani čas... Všetkým

rany. Všetkým, čo ste v tomto roku stratili svojich najbližších, prejavujem úprimné prejavy sústrasti a Vaš smútok prežívame mnohí s vami spoločne. Veríme, že tieto sviatky budú v našom spoločenstve pre Vás bohatšie a to najmä duchovne, ale aj spoločensky.

Ctení spoluobčania, v mene celého obecného zastupiteľstva, pracovníkov obecného úradu, ale aj osobne, Vám želim nastavujúce krásne Vianočné dni, nech sú naplnené spolupatričnosťou človeka k človeku. Prajem Vám vnútornú silu, stály zmysel pre radosť z malých i veľkých vecí života. Tým najmenším želim, aby si pod stromčekom našli ten najkrajší darček, aký si vysnívali.

Zároveň Vám všetkým želim do nového roku veľa zdravia, šťastia, lásky, veľa trpezlivosti pri riešení osobných problémov v každodennej práci
S úctou

*Ing. Roman Goldschmidt
starosta obce*

Novoročný vinš

PhDr. FRANTIŠEK BÁBELA

Keď silvestrovská polnoc odbije,
v záplave jasu krištáľových lustrov,
v praskote zátok šampanského,
v splašenom cengote čiaš,
v šumivom perlení toho vína,
keď plesá celá domovina,
keď vzletné priania budú vzduchom líať,
pomodlime sa tichý Otčenáš
za všetkých ľudí tohto sveta.
Tohoto surového sveta ...

Ale aj mne sa vinš príliš rozbehol,
preto ho neľútostne skrátim.
Nuž, ozdobme sa takým
šlachetným predsavzatím:

aby sme v novom roku
neľúbili iba seba,
aby sa všetkým ušiel rožtek neba,
aby sme nikdy nezabudli ľúbiť
aj tamtých, natlačených v podpalubí.

(Zo zbierky POLARITY)

Jubilejný kultúrny zážitok v družobnom mestečku Fryšták

Dňa 7. novembra sa uskutočnila návšteva na základe pozvania predstaviteľov mesta Fryšták, kde sa konal

starostom mesta Mgr. Lubomírom Doležalom.

Po uvítaní na radnici sme sa vydali

koncert k 20. výročiu umeleckého súboru dychovej hudby Fryštácka Javořina. Na dlhú cestu sa vydali Ing. Ludevít Albíni a Ing. František Lukáš ako poslanci obecného zastupiteľstva v Muráni. Ponurú náladu zo sychravého jesenného počasia počas cesty vystriedalo milé privítanie pred radnicou vo Fryštáku, kde nás očakával zástupca starostu mesta pán Radomír Dupal a vzápätí sme sa zvitáli aj so

na prehliadku Fryštáku a jeho súčasťou. S ostatnými poslancami mestského zastupiteľstva sme absolvovali prehliadku múzea v Zlíne a mohli sme sa pokochať pohľadmi z najvyššej budovy mesta na jednotlivé zóny a sídliská. Po návrate späť do Fryštáku sme sa pripravili na večernú slávnosť. O siedmej večer to v miestnom kultúrnom dome prepuklo – začal sa koncert. Zazneli najkrajšie pesničky a hudobné skladby

v podaní Fryštáckej Javořiny, ktoré rozochveli srdcia všetkých prítomných v prekrásne vyzdobenej a svetelnými efektmi nabitej sále. Nálada gradovala a počas programu vystúpili aj hviezdni hostia ako Félix Slovák a Robert Kozánek, prvý pozaunista z Pražskej filharmónie. Po krásnom vystúpení jubilujúcej kapely prišiel čas gratulácií a oceňovania vedúcich kapelníkov, ktorí toto hudobné teleso viedli počas uplynulých dvadsiatich rokov. Slávnosť pokračovala vystúpením dychovej hudby Maguranky, ktorú počas tanečnej zábavy striedal Avion Swing Band. Bol to večer plný vynikajúcich umeleckých zážitkov.

Na druhý deň ráno sme sa stretli s našimi priateľmi a hovorili o návrhu stretnutia zástupcov obce Muráň a mesta Fryšták v budúcom roku pri príležitosti 55. výročia nadviazania družobných vzťahov. Po rozlúčení sme sa s poslaním pozdraviť starostu obce, poslancov obecného zastupiteľstva a obyvateľov obce vrátili späť do rodnej obce.

*Ing. František Lukáš
predseda KŠK pri OZ v Muráni*

Uctili si seniorov

Október bol Mesiacom úcty k starším. Obecný úrad v Muráni pozval dôchodcov na milé kultúrne posedenie, na ktorom starosta obce Ing. Roman Goldschmidt ocenil jubilujúcich občanov a pre všetkých pozvaných pripravil malé pohostenie. Priateľstvo, vzájomná úcta a láska - týmito slovami by sme mohli charakterizovať stretnutie. Našich starších spoluobčanov si uctili a potešili krátkym kultúrnym programom žiaci ZŠ a MŠ v Muráni.

Želanie starostu: „Veľa sa us-

mievajte, lebo úsmev vyhladzuje vrásky. Majte radi hudbu, lebo hudba človeka učí tancovať. Veľa sa smejte, lebo smiech je najlepší liek, pri ktorom sa netreba báť vedľajších účinkov.“

Úprimné poďakovanie! Vážime si ústretovosť Obecného úradu v Muráni ako vyjadrenie úcty a podpory obyvateľom dôchodcovského veku, nakoľko sa nezaobudlo ani na neprítomných chorých a bezvládných pozdravom a osobnou návštevou.

*Za dôchodcov Adela Michalská
FOTO Mgr. Juraj Kochjar*

ŽIVOTNÉ CESTY 2009

Narodili sa

Alžbeta Belková
Lea Belková
Kevin Jaroslav Dulaj
Štefan Dulaj
Slavomíra Gábríšová
Jakub Hrbál
Tobias Kontúr
Petra Kotzmanová
Michaela Krchová
Michal Mušuka
Kvetoslava Mušuková
Timea Mušuková
Vanesa Mušuková
Romana Mušuková
Daniela Szentpéteriová

Uzavreli manželstvo

Alojz Tomko
a Oľga Borošová
Mgr. Luboš Hrbál
a Martina Kavková
Martin Sklenárik
a Lenka Repáková
Matúš Beňo
a Janka Kováčová
Marcel Macho
a Eva Bérešová
Ing. Marián Kankula
a Ing. Gabriela Vrbjarová
Dušan Dodák
a Monika Mušuková

Rozlúčili sme sa

Anton Šándrik
Mária Hrbáľová
Anna Šuhajová
Ing. Ján Hrbál
Ing. Jozef Latinák
Ivo Koudelníček

*Alenka Vrbjarová
matrikářka obce*

Získané granty v roku 2009

MŽP SR – Environmentálny fond - Kanalizácia a ČOV
II.etapa – kanalizácia 50 000 €

VSP Muránska planina -

Záchrana sochy sv. Jána Nepomuckého 500 €

Banskobystrický samosprávny kraj

– Záchrana sochy sv. Jána Nepomuckého 1 500 €

Banskobystrický samosprávny kraj

– Ródeo Muráň 1 000 €

Ministerstvo Kultúry SR

– Záchrana sochy sv. Jána Nepomuckého 1 822 €

Schválené projekty

MVRR SR – Regionálny operačný program

– Regenerácia centrálnej časti obce Muráň

MŽP SR – Muráň kanalizácia a ČOV – 2.etapa

– Muráň kanalizácia 2 623 942,20 €

Záber Mgr. Juraja Kochjara. Suchý dol – príchod zimy.

Svätovečer

FRANTIŠEK BÁBELA

Svätovečer. Nočná tíš.

Pod oknom láska chodí,
do srdca sa vkráda ...

Necítiš ?

Zvončeky Vianoc zvonja, božia spiež.

Na strunách noci hviezdy hrajú,
zlatý sláčik si podávajú.

Počuješ ?

Izbička detstva. Otec , matka, bratia, sestrička.

V staručkých kachliach oheň praská.

Po všetkých kútoch roztúlaná láska ...

A snivo vonia jedlička.

Kraj svitom luny zmámený spí pod perleťou snehu.

Pozhovej chvíľu, zastav sa !

Poodchýľ dverka svojho srdca,

prítúľ v ňom svätovečernú zasneženú nehu.

(Zo zbierky NEHA)

O krutosti panstva na majeri

Každé pamätné miesto, stavby zašlých čias, teda aj hroby na muránskom cintoríne skrývajú svoje tajomstvá – nevšedné príbehy. Pán ONDREJ GOMBASKÝ si spomína na rozprávanie pána Lukáša – už zosnulého otca p. M. Balážikovej, ktoré sa viaže k miestu posledného odpočinku údajne krutých pánov majera pod Pajtou. Starý mládenec a jeho sestra – tiež stará dievka neboli svojou priam ich podriadení nenávideli. Najmä pána, ktorý bol vraj veľmi agresívny človek a azda nebolo ani kočiša, ktorý by nebol od neho utržil.

Luďom, ktorých mal uvede-
ný pán „ pod palcom“, sa asi
zo všetkého najviac ušlo bit-

ky, a tak, keď zomrel, všetko
mu vraj vrátili. Hrôza pomys-
lieť, ale nikto nešetril údermi,
kopancami, palicovaním, na-
dávkami, osočovaním. Obaja
bohatí a slobodní súrodenci
sú pochovaní spolu. Ich
miesto večného odpočinku
je obkolesené zhrdzavenou
chátrajúcou ohradou bez
vstupnej bránky. Niet prístu-
pu k vysokej tráve uväznenej
plotom. Hroby nezdobia je-
senné kvety, niet na nich ani
jedinej sviečky s láskavým
spomienkovým plamienkom.
Nemali asi žiadnych príbuz-
ných – milujúcu rodinu, ale
ani v srdci lásku a úctu k ľu-
ďom, s ktorými trávil svoje
posledné chvíle, a tak vraj
preto na ich hrobe sviečku
nikto nezažal.

Miesto svätého pokoja,
opradené uvedenou pove-
stou, sa nachádza na cintoríne
hneď pri dolnom vodovode.
Mená na kamennom pomníku
v tvare robustného kríža sú
už zastreté zubom času. Deti
však rady pátrajú po tom, čo
bolo kedysi, po tajomných
dobách minulých ... Ani ško-
láka MICHALA neodradila
neprístupnosť k hrobom,
vytrvalo zo všetkých strán
obchádzal kovový plot a po-
mocou mamy a starej mamy
p. J. Dendešiovej sa nakoniec
dopátral k menám na pamät-
níku: KLAVDUSZ a ANNA.
Asi patrili našim krutovlád-
com z majera. Napriek ich
neslávnej povesti, ktorá ich
nectila: „Odpočinutie večné
daj im, Pane ...!“ -RS-

Zo slovnéj zásoby muránskeho nárečia **LENHAUS**

Bohatí gazdovia v Muráni okrem domov si postavili aj menšie murované budovy s kovovými dverami a oknami. Boli to vlastne sklady. LENHAUS – to bola stavba na uloženie obilia, zemiakov, údenej slaniny, klobás, šunky, či iných mäsových výrobkov. J Gallo v knihe MURÁN (2001) uvádza, že v Muráni je ešte 6 lenhausov a najstarší bol postavený v roku 1855. LENHAUS pri dome č.111 je štátom chránenou KULTÚRNOU PAMIATKOU (dom zosn. Jozefa Senku).

-RS-

FOTO P. Mláky : LENHAUS na rozhraní Konej ulice a cesty do Revúcej. Patril dvom gazdom Rybárovcom. Dodnes ho využíva rodina Lenky Rybárovej, iba ju mrzí, že sa pred ním často objavuje skládka odpadu.

Rodí sa málo detí!

Opäť sa mi dostali do rúk Muránske noviny, ktoré som niekoľkokrát prelúskal, lebo vyvolali vo mne spomienky na celé moje detstvo, ktoré som prežil v Muráni. Cítim z nich, že krajanovia, ktorí z Muráňa z rôznych dôvodov odišli, si s láskou a uznaním spomínajú na svoj rodný Murán. Medzi nich patrí aj ja, preto sa rád do Muráňa vraciam, žiaľ čím ďalej tým menej. V Muráni mi každý vršok, každá lúčka, každá riečka či vyvierka pripomína moju krásnu mladosť prežitú v kruhu našej rodiny, príbuzných, priateľov a spolužiakov, ktorých bolo v tom čase na nižnom konci neúrekom.

V minulom roku som bol niekoľko dní v Muráni. V jednu nedeľu som bol na bohoslužbách v muránskom kostole. Liturgia pekná aj spev, ale kostol poloprázdny! Aj tu sa mi vynorili spomienky, aký býval kedysi obsadený kostol. Lavice plné veriacich, pre nás nebolo miesto v laviciach. My deti sme stáli uprostred kostola vpredu pred oltárom. A čo dnes? Bol som z toho smutný. Viem, že to sčasti spôsobil minulé ateistic-

ký režim, ale len sčasti! Hlavný dôvod je, že aj v kresťanských rodinách sa v Muráni rodí málo detí. Dočítal som sa o tom aj v Muránskych novinách č. 1/2008, kde bola zverejnená štatistika narodených.

Ing. Ladislav Kováč

FOTO I. Lukášová

Tekvicový obor

Pri vychádzkach Muráňom ma upúťali pestrofarebné tekvice v záhrade pani Jolany Lukášovej. Tohto roku mala bohatú úrodu - až desať kusov. Obvod najväčšej tekvice bol 168 cm a výška 64 cm. Tieto výpestky dosahuje každoročne vďaka semenu „Goliaš.“

Adela Michalská

Coburg Muráňu

(Text pre pieseň)

Hej, v Muráňu „na placu“ pekný kostol máme,
modlíť sa aj spievať doňho chodievame.
Ten krásny kostol Coburg nám zbudoval,
lebo on náš Murán preveľmi miloval.
Aj na Prednej Hore poľovný kaštieľ mal,
hore na Planine na zver si poľoval.
Hej, muránske dievčatá tiež sa mu páčili,
keď prišiel poľovať, tak ho potešili.
Pred naším kostolom stará fara stojí,
obec ju kúpila, múzeum tam strojí.
Aj iné budovy na tom „placu“ jesto,
v dejinách Muráňa majú čestné miesto.
Hej, nad našou dedinou starý hrad sa týči,
vraj v celej Európe bol skoro najvyšší.

Mgr. Juraj Kochjar

„Prisnil sa mi Muráň milovaný...“ O básnikovi FRANTIŠKOVI BÁBELOVI

Tvrdiť, že vieme všetko o ľuďoch, s ktorými sa stretávame denne, je odvážne! Sme presvedčení, že dokonale poznáme členov svojej rodiny? Aj tí nás neraz prekvapia skrytou skutočnosťou. Život našich susedov tiež býva zahalený rodinným tajomstvom, ktoré napokon len akoby náhodou preniklo za hranice plotov. Ešte menej vierohodné je presvedčenie, že naši rodáci nás už ničím nemôžu prekvapiť, hoci takmer jednoznačne platí, že „doma nie je nikto prorokom...“ A predsa, hoci človeka mnoho rokov poznáme, vnímame fakty o jeho živote rôzne, rôzne danosti a súvislosti, objavíme zrazu, často nečakane, že je čímsi výnimočný, že už dávno ocitol sa vo sfére ľudskej nevšednosti. Aj PhDr. FRANTIŠEK BÁBELA (1928), ktorému v tomto čísle našich obecných novín venujeme pozornosť, akoby sa dokonale zoznámil sám so sebou až na dôchodku. On sa totiž o vlastnú literárnu tvorbu pokúsil takmer sedemdesiatročným. A našiel sám seba v poézii, próze a esejách.

PhDr. FRANTIŠEK BÁBELA sa narodil v Muráni v rodine horára pred 81 rokmi. Ako stredoškolský profesor pôsobil najprv na Gymnázium v Tisovci. Po jeho zrušení ako učiteľ, zástupca riaditeľa, riaditeľ Priemyselnej školy hutníckej i chemickej v Tisovci.

Ako dôchodca ešte aj na Evanjelickom gymnázium v Tisovci. Poézia si ho získala už ako študenta, neskôr ako slovenčinár na strednej škole sa stal aj jej sprostredkovateľom – vykladačom. Jeho tvorba je už pomerne rozsiahla, literárne činný je od roku 1996, publikuje v Tisovskom mesačníku, regionálnej i celoslovenskej tlači. Knižne vyšli dosiaľ tieto jeho zbierky: ECCE POESIS, NEHA, POLARITY, STOPY, DOTYKY, BELASÝ SEN, RÁNO S HRDLÍČKAMI. Okrem uvedených sedem zbierok našiel si čas aj na písanie Kroniky mesta Tisovec. Teší sa z pravidelných stretnutí svojich bývalých žiakov zo stredného a východného Slovenska, tiež už dôchodcov – aj niekoľkokrát v jeho bydlisku v Tisovci, ktorí sponzorujú edíciu jeho knižiek. Jeho niektoré básne boli dokonca zhudobnené. Prof. Juraj Hatrík – významný predstaviteľ hudobného života na Slovensku pod názvom Tri venovania – triptych pre alt, bas a komorný orchester na texty Františka Bábela (Modlitba za lásku, Stopy a Nezapudol som) vytvoril v roku 2008. Boli uvedené aj na koncerte v Tisovci v septembri 2009. Autor skladieb rodáka z Muráňa – pedagóga Františka Bábela nazval „charizmatickou osobnosťou Tisovca“.

Mgr. Ružena Svoreňová

Prisnil sa mi ... FRANTIŠEK BÁBELA

Prisnil sa mi Muráň milovaný
s hradbou sivých vápencových brál,
prisnil sa mi drahý rodný kraj.
Snopmi rokov hojne obťažkaný
som si v tú noc detstvo vysníval.
Tam na Pajte medzi sosničkami
som sa s bratmi a so sestrou hral.
Povyše nás medzi zápolami
otec - horár hrdo s puškou stál.

Srdnatý a bdelý otec náš
nad našimi hrami držal stráž.
Nad tým všetkým pusté hradné bralo
sa so slnkom snivo objímalo.

Neďaleko v dome na majeri
mama pre nás obed varila ...
Nebudte ma. Žiar len ďalej, detstvo zlaté.
Netrhaj sa, chvíľa spanilá.

Šli roky. Obmieňal sa s novrat.
Odišli otec, matka, sestra, brat.

Aj mamine astrы pod oknami,
bujné hriadky, spálil včasný mráz.
Štyrom našim zasypaným
mĺkve sosny držia tichú stráž.

(Zo zbierky NEHA)

Pokus o zriadenie muránskeho múzea už pred 100 rokmi

Mená významných osobností sú zaradované do encyklopedických slovníkov – milé prekvapenie, že aj JOZEF BAHÉRY (1844 – 1931), na ktorého je v tomto príspevku sústredená pozornosť, sa v nich nachádza. Všeobecný encyklopedický slovník z roku 2002 uvádza, že to bol slovenský učiteľ a správca chóru v Pohorelej, zberateľ ľudových piesní. Zložil vyše 100 cirkevných a organových skladieb, pohrebne a vianočné piesne vyšli tlačou. To je všetko! Čo ho však spájalo s obcou Muráň?

Kto bol Jozef Bahéry?

Redaktorka Muránskych novín JANKA ŠIBALOVÁ pripravila prehľad jeho životopisných údajov: „Jozef Bahéry sa narodil v Muráni 8. decembra 1844 – teda pred 165 rokmi. Údaje o jeho rodičoch, prípadne súrodencoch sa mi nepodarilo vypátrať v žiadnom historickom diele či na internete. Vieme iba, že bol muránsky rodák, pochovaný je v Pohorelej. Zomrel ako 87 ročný, ale asi desať rokov predtým mal problémy s očami. Po operácii prišiel o jedno oko a druhým videl iba matke... Jeho dcéra pani Valéria Kellerová pravdepodobne ešte žije v Pohoreľskej Maši.“

A čo jeho vzdelanie a kariéra? „Ab-

solvoval Gymnázium v Rožňave a Učiteľský ústav v Banskej Bystrici. Ako učiteľ pôsobil v obciach okolo Rožňavy. Najdlhšie však v horehronskej obci Pohorelá – konkrétne v rokoch 1874 – 1931, teda 57 rokov ako učiteľ, kantor a známy bol aj ako hudobný skladateľ.“ Z uvedeného vyplýva, že bol veľmi aktívny. Čomu sa ešte venoval? „Najvýstižnejšie by sa dalo povedať, že národno-buditeľskej činnosti. Publikoval v slovenských i maďarských časopisoch. Písal povesti, poviedky, besednice. Zostavil napr. dvojjazyčné šľakické, čítanky, učebnicu zemepis a dejpisu Európy. Bol členom Matice slovenskej

a prispieval do matičných časopisov. Venoval sa napr. pohorelskému nárečiu...“

Jeho mimoškolská činnosť týmto asi nekončí, však? „Učiteľ Jozef Bahéry aj komponoval. Vydal spevník pohrebných piesní a neskôr i vianočné a adventné piesne. Zastával tiež rôzne funkcie: člen výboru Gemerskej župy, bol predsedom Veľkorevúckeho Učiteľského spolku, predsedom Muránsko – horehronskeho učiteľského spolku, hlavný notár Učiteľského spolku v rožňavskom biskupstve atď. Jeho bohatá a mnohostranná činnosť bola ocenená: Ferdinand Coburg mu udelil vyznamenanie Strieborný kríž rytierskeho radu bulharského dvora a pápež Pius XI. pápežský kríž Pro ecclesiam et Pontifice...“

A aké miesto mal rodný Muráň v živote Jozefa Bahéryho? „Zaujímal sa najmä o históriu nášho hradu. Dokonca preložil z maďarčiny do slovenčiny Dejiny hradu Muráň, ktoré boli spracované pod vedením Jozefa Droppu.“
Milí čitatelia, ak sa chcete dozvedieť

ešte viac o tomto slávnom muránskom rodákovi, siahnite po knihe MURÁŇ (J. Gallo, 2001, s. 97-98). Dozviete sa, že napr. druhé vydanie Dejín Muránskeho hradu v slovenčine vyšlo na návrh bulharského cára Ferdinanda Coburga. Obe knihy však vyšli v Pohorelej! Jozef Bahéry v mnohých svojich článkoch žiadal, že historické pamiatky je potrebné vystaviť v múzeu, aby si ich mohli turisti v Muráni prezrieť. Jeho myšlienka o realizovaní muzeálneho projektu sa zrodila v roku 1906 - u Ferdinanda Coburga však v tomto smere nenašiel podporu. V 1. ČSR Bahéry bol vymenovaný za oblastného konzervátora historických pamiatok.

Už uplynulo viac ako 100 rokov, ako uvedený muránsky rodák a pohorelský učiteľ predložil návrh na zriadenie muránskeho múzea cárovi Ferdinandovi, ale jeho úsilie bolo márne. Podarí sa zriadiť múzeum obyvateľom Muráňa na čele so starostom obce ešte v tomto prvom desaťročí 21. storočia?
Spracovali: J. Šibalová a R. Svoreňová

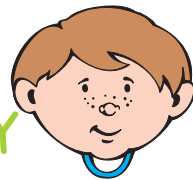
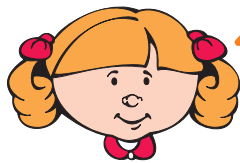
Jesenným listím krstená

Na prahu jesenného večera 19. novembra 2009 stretli sa milovníci umeleckého slova v obradnej sieni pri Obecnom úrade v Muráni so spisovateľom PETROM GLOCKOM a deťmi z tunajšej základnej školy, ktoré scénkami, prednesom úryvkov a spevom v dobových a ľudových odevoch stvárnilo obdobie lúpežných rytierov Bašovcov na Muránskom hrade v polovici 16. storočia. Program komentovala jeho vedúca Mgr. Janka Murková. Uvedené podujatie spojené s autogramiádou sa uskutočnilo pri príležitosti druhého vydania publikácie TOMÁŠ A LÚPEŽNÍ RYTIERI, ktoré bolo realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, Obce Muráň a Odborného liečebného ústavu psychiatrického, n. o., Predná Hora.

Reedícia umeleckého diela s historickou tematikou sa tešila veľkému záujmu najmä u mladých čitateľov. Školáci aj pokrstili novú knihu a veľmi originálne! Autor im pripravil jesenné listie, ktoré v ňom nevyvoláva smútok. Jeho farby má rád, listie je prísľubom, že všetko v živote má pokračovanie, signalizuje zrod niečoho nového. Tak ako v dnešných ľuďoch sú prítomné aj predchádzajúce generácie, súčasníci tiež budú žiť vo svojich pokračovateľoch. Prítomný na kultúrnej akcii pán starosta obce Muráň Ing. Roman Goldschmidt nešetril slovami chvály, ocenil najmä, že pán Glocko svojím záujmom o slávnú históriu Muráňa stáva sa propagátorom našej obce. Aj jeho zásluhou sa v dejinách známy Muráň stáva ešte známejším – slávnejším.

Mgr. Ružena Svoreňová

Minulosť a prítomnosť MŠ v Muráni

Z kroniky MŠ Muráň, ktorú začala písať v roku 1957 pani Katarína Kenická, vtedajšia riaditeľka MŠ, vyberám podstatné fakty z histórie nášho školstva.

Ako prvý sa o otvorenie MŠ zaujímal učiteľ ľudovej školy pán Ján Cifra. Vtedy bolo v budove ľudovej školy 5 tried a škola bola dvojtriedna. Takže vďaka nemu sa otvorila jedna trieda materskej školy 5. novembra 1945 v budove ľudovej školy. Materská škola mala názov „Štátna detská opatrovňa“ a navštevovalo ju 34 detí: 18 chlapcov a 16

už v MŠ zapísaných 50 žiakov, ktoré stále učila jedna učiteľka a do MŠ prichádzali všetky deti pravidelne. Školský rok 1963/1964 sa začína dvojtriednou MŠ bez celodennej starostlivosti. O rok neskôr bola pani riaditeľka K. Kenická vyznamenaná ako vzorná učiteľka.

Terajšia MŠ je v nových priestoroch na poschodí budovy spoločnej so školskou jedálňou. Sú to priestrané dve triedy, v ktorých môže byť umiestnených až 58 detí, no podľa predpisov nesmie byť v jednej triede viac ako 22

FOTO archív MŠ. Záber z júna 1963 – v jednotriednej MŠ pôsobila riaditeľka Katarína Kenická.

dievčat. Výchovnú činnosť s deťmi začala mladá slobodná učiteľka Anna Bolfíková, ktorá pôsobila iba do 31.7.1947. Po nej nastúpila do MŠ pani učiteľka Katarína Kenická, r. Kinková. Škola bola bez zariadenia a nemala žiadne učebné pomôcky. Deti sedeli v starých školských lavičkách, nevyhovujúcich deťom predškolského veku. Pomôcky na učenie si učiteľka zhotovovala sama. Na tunajšej pile im narezali z dreva rôzne tvary. To boli ako stavebnice. Z látky a pilín im ušila zajačiky na hranie pozdĺžšie sa dopĺňali pomôcky z ONV a za pomoci financií rodičov učebné pomôcky.

1. septembra 1950 bola utvorená osemročná stredná škola, a tak sa MŠ musela vysťahovať do budovy bývalej starej ľudovej školy, kde boli len dve lavičky a žiadne zariadenie. Deti sedeli po zemi na papieri a niektoré si doniesli z domu stoličky. 5.3.1951 odchádza pani Kenická na materskú dovolenku a zastupuje ju výpomocná učiteľka Emília Grendová. Po návrate pani K. Kenickej je OŠŠ rozšírená o ďalšie dve triedy a MŠ je zase bez miestnosti. Nastal boj o miestnosti, obci bolo treba viac krčiem. Tie boli až dve! Pozdĺžšie našla učiteľka pochopenie u niektorých funkcionárov a predsedu MNV a ONV. Krčma bola zrušená a MŠ sa presťahovala do týchto priestorov s počtom detí 40 a to od 5. novembra 1951, ale opäť bez zariadenia. Mali len 4 lavičky a 2 stoly.

V školskom roku 1959/1960 bolo

detí. Máme samostatnú jedáleň a každá trieda svoj vchod, šatne, WC a umyvárne, okrem toho sú tu priestory i na uskladňovanie pomôcok na učenie, ktorých je dostatok pre obe triedy. Vybavenie tried je dobré a zodpovedajúce požiadavkám na výšku detí i po bezpečnostnej stránke. Nábytok je síce starší, prevezený z iných MŠ, ktoré boli zrušené, no je zachovalý. Deti majú v triedach televízor i DVD prehrávač, počítač a inú elektroniku. Hračky je taktiež dostatok, povedala by som, že až veľa a deti si ich až tak nevážia ako deti v časoch predtým. V súčasnej dobe sa učenie detí vedie podľa školského vzdelávacieho programu vypracovaného podľa ISCED 0, zvlášť pre našu MŠ je pod názvom „Mladí prírodovedci“. Okrem iného sa zameriavame v oblastiach výchovy na ochranu prírody, ktorá sa dost zanedbáva. Výchovno-vzdelávacia činnosť je celodenná s počtom detí 44. Do MŠ prichádza však nie stále plný počet, nakoľko veľa detí je zo sociálne slabších rodín a tie nemajú dostatok financií na platenie príspevkov za MŠ. Výhodu majú len tie deti, ktoré pôjdu v budúcom roku do školy, lebo tie už školné platiť nemusia. Výchovu detí zabezpečujú štyri učiteľky, vrátane zástupkyne MŠ. Môj príspevok poskytuje čitateľom možnosť zamyslieť sa nad podmienkami výchovy detí v minulosti a teraz.

Zástupkyňa za MŠ
Slavka Vrbjárová

Začala sa jeseň a s ňou spojená prenádherná príroda hýrila pestrími farbami. Lu-

dia zbierali úrodu na poliach a k nej patria aj tekvice. Dňa 4.11.2009 sa v ZŠ s MŠ v Muráni uskutočnila súťaž o najkrajšiu tekvicu, konkrétne v školskom klube detí a v nulťom ročníku. Deti boli naozaj šikovné, s nadšením vyrábali škriatkov, víly, pirátov. Mali možnosť ukázať svoju šikovnosť, fantáziu pri výrobe rôznych strašidiel z tekvic. Hodnotila sa snaha detí a hlavne dobrý nápad. Hlavným kritériom bola samostatná práca detí. Ak dieťa robilo tekvicu samo, alebo len s malou pomocou dospelého, malo možnosť vyhrať. Na deti čakalo 11 cien a 5 diplomov. Každý žiak niečo o svojej tekvici povedal, s kým ju vyrábala a ako sa volá. Názvy tekvic boli ozaj originálne, napr. pirát, vodník, strigón či pinochio. Po namáhanom výbere sme ocenili 11 detí, z toho prvých 5 miest bolo NAJ a tie získali krásne ceny a diplomy.

Na 5. mieste sa umiestnila tekvica: Ika

Súťaž o „NAJTEKVICU“

– korytnačka, ktorú zhotovila žiačka 4. ročníka: Ivonka Hrbáľová. Na 4. mieste tekvica John a pirát žiaka 2. ročníka Braňa Rogosa, ktorý sa veľmi snažil a urobil ju naozaj sám. 3. miesto získala tekvica Kostrúň, Pinochio a pirát, ktorú vyrobil žiak 3. triedy Matúš Vrabec. Na 2. mieste sa umiestnila tekvica s názvom Mesiačik žiaka 1. triedy Samka Šuhaja. A krásne 1. miesto obsadila tekvica s názvom Černokňažník, ktorú vyrobil žiak 3. ročníka Adam Longauer a bola naozaj originálna a krásna.

Spolu s deťmi sme tekvice odniesli pred obecný úrad a vystavili ich, aby sa nimi mohli pokochať všetci Muránčania. A aby z nich boli naozajstné strašidla, podávali sme do nich zapálené sviečky. Akcia sa deťom veľmi páčila a už sa tešíme opäť o rok na ďalšie zábavné tekvice z dielne našich školákov.

Vychovávateľka Miroslava Profantová
Učiteľka 0. ročníka Mgr. Slávka Vrbjárová

Niektorí ničia, iní radšej tvoria

17.11. uplynulo 20 rokov od udalostí, ktoré neskôr pomenovali „nežná revolúcia“. Popri radoosti zo slobody a z rodiacej sa demokracie musela sa naša spoločnosť vyrovnávať s nie malými úlohami pri riešení ekonomických, sociálnych, kultúrnych a ďalších zmien. Školstvo nebolo výnimkou.

Čo sa udialo za tie roky v škole? R. 1990 – zavedenie ústredného kúrenia do budovy I. stupňa ZŠ, dovedty boli v triedach akumulčné kachle a železné pece, do ktorých sa kúrilo drevom. Naši predškólarci ešte vždy chodili do „škôlky“ v plesnivých pivničných priestoroch kultúrneho domu, školáci mali „dielne“ v kamennej budove, kde bola v zimných mesiacoch teplota okolo nuly a nižšia (terajšie Infocentrum), strava sa varila v domčeku, odkiaľ ju kuchárky prenášali vo veľkých hmcoch do „jedálne“, ktorá bola v chodbe školy z oboch strán obklopená záchodmi.

Otravnú situáciu som dal zdokumentovať p. J. Skubachovi a so žiadosťou a fotografiami som išiel presvedčiť vedúcu Školskej správy v Rožňave o nevyhnutnej potrebe výstavby novej MŠ, ŠJ, kuchyne a dielni v Muráni. Vďaka vtedajšiemu ministrovi školstva SR p. prof. Pišútovi začala výstavba budovy r. 1994 a v októbri 1999 bola daná do užívania. Celkové náklady na výstavbu boli 17 miliónov Sk. V decembri r. 2003 sa podarilo realizovať projekt a uviesť do prevádzky novú plynovú kotolňu, na ktorú sme získali 2 milióny Sk z Ministerstva životného prostredia SR. R. 2005 sme renovovali WC v novej a o rok postavili nové WC v starej budove školy cca za 800 000 Sk. V rámci realizácie projektu Infovek sme v máji 2004 otvorili modernú počítačovú učebňu s prístupom na rýchly Internet, ktorá sa

priebežne modernizuje, dopĺňa novými počítačmi a využíva sa nielen v rámci vyučovania, ale aj počas krúžkovej činnosti.

Vstup Slovenska do EÚ sa kladne prejavil na zvýšenom prílive financií nielen do bohatých, ale aj zaostalejších a chudobnejších oblastí. Obec Muráň získala z Regionálneho operačného programu temer 500 tisíc eur na opravu školy, ktorá sa začala namiesto v júni až začiatkom októbra. Po ukončení opráv bude škola patriť k najkrajším v širokom okolí. K najlepším podľa hodnotenia poslednej inšpekcie v októbri t. r. patrí tiež.

Negatívom sú neprispôsobiví žiaci dochádzajúci z Muránskej Dlhej Lúky, z Rúbanky. Vlani sa podieľali až 98 % na neospravednenej absencii. Väčšina z nich si nielenže hodnoty, vytvorené prácou ľudí, ale dokonca všetko zámerne ničí! Napr. v VII. B vlani a t. r. v VB poškodili nové tabule (jedna stála 18 tisíc Sk), minulý týždeň žiak z V.B. perom popísal nové plastové okno a parapetné dosky. Nakoľko rodičia vinníkov nikdy nerobili, nemajú z čoho úmyselné poškodenie majetku školy nahradiť. Niektorí ničia. Iní radšej tvoria.

Na realizáciu ďalšieho projektu „Podpora sociálnej inklúzie MRK – vzdelávanie pre všetkých“, ktorý sme na jar t. r. s našimi učiteľmi vypracovali, dostaneme z prostriedkov 186 738,187 (cca 5,6 milióna Sk) na modernizáciu vyučovacieho procesu. Jeho realizácia sa začne vo februári 2010 a verím, že prispieje k tomu, aby tunajšia škola bola školou modernou, poskytujúcou našim deťom vzdelanie v súlade s európskymi trendmi.

Mgr. Karol Kontúr
riaditeľ ZŠ s MŠ Muráň

Mikulášske stretnutie v penzióne

Každoročne už do našich domovov a tradične aj do našich školských zariadení zavíta Mikuláš, aby odbaroval dobré deti sladkým prekvapením. Toho roku sme

vypočul pekne pesničky a básničky od detičiek, ktoré nabrali odvahu a všetkým deťom odovzdal balíčky so sladkosťami. Keďže veľkú zásluhu na tomto stretnutí

mu do programu vsunuli ešte jedno posedenie, ktoré sa uskutočnilo 5.12.2009 v priestoroch Penziónu Muráň.

Na deti čakala vyzdobená sála s vianočným stromčekom, malé pohostenie a keďže deti sa už Mikuláša nevedeli dočkať, skúsili ho privolať mikulášskymi pesničkami. Myslím, že vo veľkom očakávaní boli aj rodičia, ktorí sledovali, ako sa ich deťom zaiskrilo v očiach, keď začuli, že Mikuláš už prichádza. Deti so žiariacimi očkami sledovali kôš plný balíčkov, ktoré priniesol Mikuláš s anjelom, ale niektoré aj trochu bojazlivo pozorovali hrôzostrašného, no milého čerta s prúťkami. Mikuláš si

mali mamky – volejbalistky, veľkým prekvapením bolo, keď Mikuláš začal vyvolávať aj ich mená. A tak niektoré samé, niektoré si na pomoc privolali aj oteckov, predviedli svoje spevácke a recitačné skúsenosti a Mikuláš ich odmenil malým darčekom. Na záver si všetci zatancovali a Mikuláš prisľúbil, že určite príde aj o rok.

Po jeho odchode panovala aj naďalej dobrá nálada pri rozbaľovaní balíčkov, príjemnej hudbe a myslím, že vo všetkých to zanechalo príjemný zážitok a dobrý dojem. Tí, ktorí prišli, určite neľutovali a ich účasť si nadovšetko cením.

Zuzana Labošová

Chlapci, prečítate ich na dúšok!

Niektoré deti si Vianoce bez peknej knihy pod stromčekom nevedia predstaviť. Počas dlhých zimných večerov rady po nej siahnu a prečítajú si ju takmer na dúšok. Poznám takýchto čitateľov, hoci možno už v súčasnosti nie je ich veľa. Dnes sú knihy drahé, ale napriek tomu chceme, musíme čítať! Keď si neviete predstaviť zaspávanie bez zaujímavej knihy, stačí zísť do knižnice alebo poprehŕňať sa v rodinnej knižničke. Ak radi čítate, milovníkmi kníh boli určite aj vaši rodičia a potom práve doma nájdete skutočné knižné skvosty. Zo skúsenos-

ti vieme, že tie najošúchanejšie diela bývajú obyčajne aj najkrajšie. Práve takéto staršie knižné tituly ponúkam do pozornosti chlapcom - žiakom základnej školy. Určite ich prečítate na dúšok!

Prvú knihu CHLAPCI Z PAVLOVSKEJ ULICE napísal maďarský spisovateľ Ferenc Molnár. Jeho príbeh sa stal aj predlohou rovnomeného filmu. Chlapci radi medzi sebou zápasia, bojujú a prvenstvo vytvárajú protichodné kolektívy – každý chce obrániť svoje územie hier, svoju česť. Najmenší je najstatočnejší, hoci ...

Naše RETRO noviny

(Zora Gemera, Rožňava, 22.12.1987)

Keď v štvrtej triede snežilo

V jeden novembrový deň roku 1987 ma prekvapil mladší syn hrbov básničiek, ktoré mu domov požičala pani učiteľka MÁRIA HLAVÁČOVÁ. „To sú všetko naše vlastné!“ – vravel syn hrdo o štvrtákoch zo ZŠ v Muráni. Spoločne sme sa začítali do literárnych pokusov a hodnotili ich zároveň. Najprv obsah, potom rýmy, rytmus a verše tak, aby slovám bolo „tesno“. Vo všetkých básničkách „vzorne snežilo“, a tak sa podľa želania syna zrodilo malé literárne pásmo o zime – po doplnení vhodnou pesničkou súčasne aj na malú školskú oslavu alebo pre mladších žiakov a škôlkárov. Syn trval na tom, aby slovo dostal každý tvorca, nuž sme sa dohodli na dvojveršiach so združeným rýmom (dva riadky, ktoré sa rýmujú).

V prvej časti sa Mirko, Rasfo, Marián a dvaja Radkovia nadchli už prvým snehom:

Už je zima, už je mráz,
už je nám tu snežik zas.
Veľmi som sa potešil,
keď nám dvorček zabiľil.
Aj my sme sa tešili,
sánky, lyže kúpili.
Sneh napadol, ale zmizol,
sánky som však vybrať stihol.
„Ale snežik príde zas ...“
- povedal nám dedko náš.

Malý tvorca sa na tomto mieste rozhodol pre hudobný predel – vybral pieseň „Už sa snežik chumelí...“ V druhej

časti básničkového pásma štvrtákov Martinky, Marienky, Janka, Adka, Valika, Slávka, Katka, Anička, Paľko, Ferko víтали už zimu v pravom slova zmysle:

Tešíme sa na zimu,
na jej bielu perinu.
Napadol nám hrubý sneh,
sánky skoro nevidieť.
Na zimu sa tešia deti
a mama ich volá k peci.
Zima, zima, zimička,
aká si mi bielučká.
Zima, zima, zimulienka,
už mám snehu po kolienka.
Sneh sa nám už len tak valí,
vonku idú všetci malí.
V škole veľká guľovačka
malého zranila vtáčka.
Krmidlá sme prichystali,
žeby vtáčiky nežobrali.
Janka čaká pred domom,
sane drží ako hrom.
„Hej, sanica veľká!“
- raduje sa Evka.
„4. trieda, hor sa ! Hor sa!
Snehu, ľadu, nebojte sa !“
Niet pochýb o tom, že pani učiteľka Hlaváčová sa aj pomocou veršovania snažila preniknúť do sveta fantázie svojich žiakov, podporovala ich tvorivosť a prirodzenú túžbu každého dieťaťa upozorniť na vlastné JA.

-RS-

FOTO Adky Michalskej

Autorom druhého diela Klapzu-BOVA JEDENÁSTKA je český autor Eduard Bass, ktorý čitateľov uvádza do deja informáciou, že bol raz jeden chudobný človek, ktorý sa volal Klapzuba a ten mal jedenásť synov. A čo s nimi? Urobil z nich futbalové mužstvo. Na lúke pri dome urobil ihrisko. Predal kozu, kúpil dve lopty a začal synov trénovať. Dlháň Honza išiel do brány, malých Frantíka a Jura postavil na krídla a ďalší ... Určite si to budete chcieť prečítať!

Tretiu ponúkanú knihu napísala slovenská autorka Klára Jarunková, ktorá pochádza z neďalekej Červenej Skaly. Okrem tvorby pre deti a mlá-

dež bola aj redaktorkou humoristického časopisu Roháč. Humorom je poznačená aj jej najznámejšia kniha zo školského prostredia HRDINSKÝ ZÁPISNÍK. Aj tu jedenásť - dvanásťroční žiaci túžia po dobrodružstve, chcú vynikať, presadiť sa v ničom. Medzi nezabuduteľných hrdinov diela patria prepádajúci Kantoris a Špalo, ale aj najlepší kamaráti Miro Fazulka a Mišo Juran ... Ak sa chcete dosýta nasmiať, siahnite práve po tejto knihe! A okrem toho zistíte, že atmosféra v triedach vašich rodičov sa až tak veľmi nelíšila od klímy tried v terajšej vašej škole.

Mgr. Ján Svoreň

ŠPORTOVÉ PAMÄTI * ŠPORTOVÉ PAMÄTI * ŠPORTOVÉ PAMÄTI *

„Skalní“ na futbalových zápasoch

FOTO z archívu M. Kovalančíkovej. Na zábere po priateľskom stretnutí Tatran Muráň a Spartak Trnava sa ešte nachádzajú aj „skalní“ všetkých futbalových zápasov Muráňčanov: František Goldschmidt (1942 - 1999) – tretí zľava a Pavel Ko-

valančík (1943 - 2005) – prvý sprava. Ostatní priaznivci futbalu, hráči sa na ňom určite nájdu, veď mnohí z nich sú dodnes aktívnymi športovcami. - Futbal nezanikne pod Muránskym hradom – „hýb sa, prihraj, strieľaj, záleží na každom!“

Česť pamiatke obom uvedeným už nežijúcim priaznivcom futbalu. Osobitná naša spomienka patrí pánovi F. Goldschmidtovi, s ktorým sme sa rozlúčili navždy pred desiatimi rokmi na Štedrý deň v Dome smútku v Muráni (3.12.1942 – 22.12.1999).

-RS-

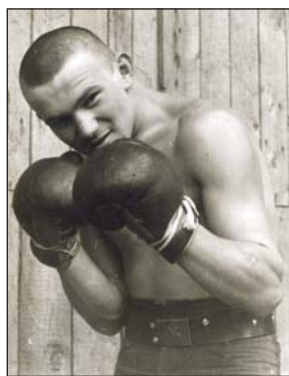
Aj ja žijem medzi vami

„Som už 62 ročný dôchodca. Potešilo ma v októbri pozvanie p. starostu na stretnutie so staršími občanmi, ale ja málo chodím do spoločnosti. Pracovníčky obecného úradu nás aj s mamou navštívili doma. Poznáte ma?“

Na priloženom zábere mám ešte len devätnásť. Odvtedy sa zmenil nielen môj životný štýl, ale aj celkový imidž – vrátane účesu. Počas trojročného štúdia na Učňovskej škole pre mládež s poruchami sluchu v Bratislave na Koceľovej ulici, ktorú som úspešne ukončil v júni 1966 v odbore pánsky krajčír, nás trénovali odborníci v rôznych druhoch športu. Ako nepočujúci hráči futbalu sme museli mať vynikajúcu kondíciu a výborný

prospech. Reprezentovali sme vo futbale ako dorastenci doma i v zahraničí. Dodnes mám odložené medaily za svoje športové úspechy: zlatú, striebornú a viaceré bronzové. Nemám problém s dorozumievaním. Ešte ako žiak ZŠ v Kremnici som sa naučil nielen posunkovú reč, ale aj primerane mojim možnostiam rozprávať. Futbalu som sa venoval aj v Trenčíne, kde som v Odevných závodoch ako žehliar ušitých odevov odpracoval 29 rokov. V Muráni som verným fanúšikom našich futbalistov. Aj ja som v mladosti, hoci v iných mestách, reprezentoval aj rodný Muráň.“

Takto mi v rámci vlastných možností vyzožíval svoje spomienky na časy, keď bol

ešte úspešný, hoci nepočujúci, náš spoluobčan pán JAROSLAV BEŇO. K jeho víťazstvám v športe v mladosti, na ktoré je právom hrdý, mu blahoželáme – hoci neskôr, o to úprimnejšie! Prajeme mu, aby v novom roku bol aj jeho bariérový svet pestrejší, príťažlivejší, pokojný v kruhu rodiny.

-RS-

Medzi ich životnými „láskami“ aj futbal

Tento záber je tiež od pani Gitky Kovalančíkovej. Informáciu o hráčoch poskytol Vladimír Beňo. Športovci rovnako ako všetci smrteľníci podliehajú prísny zákonom života, a tak časť futbalistov na fotografii už nežije. Medzi svoje „lásky“ v živote zaradili aj futbal, ktorému venovali najmä v mladosti mnoho svojho voľného času.

Vrchný rad zľava: JURAJ SENKO, JÁN PREDAJŇA, LUBOMÍR SPIŠÁK, VLADIMÍR SKLENÁRIK a ďalší hráč (neurčený). Pod nimi zľava: VLADIMÍR BEŇO, PAVEL KOVALANČÍK, ZDENO NIKITINSKÝ, JURAJ FRANKO, MARIÁN SKLENÁRIK. Pod nimi bran-

kár (neurčený).

Naša spomienka patrí všetkým, ktorí odišli navždy pomerne mladí (Juraj, Ján, Pavel, Zdeno a Marián), ale aj

tým, ktorí dodnes ešte s úžasom sledujú poletovanie – čarovanie futbalovej lopty medzi brámkami zeleného trávnik.

-RS-

NOHEJBAL- doplnkový šport futbalistu Záber a informáciu z nohejbalovej súťaže v 2. polovici 20. storočia poskytol JAROSLAV BEŇO (v pozadí pri úprave siete). Medzi ocenenými hráčmi na ihrisku pri ZŠ v Muráni sú študenti a mladí muži. Vrchný rad zľava: PAVEL HAJDÚK, JÁN a MIROSLAV BEŇOVCI, PAVEL SKLENÁRIK. Pod nimi zľava: MIROSLAV VRBJAR, PETER PETALÍK (z Mur. Lehoty), PAVOL MLÁKAY a JÁN FIŤMA.

-RS-

Skončila jesenná časť futbalovej súťaže

Dosiahnuté výsledky:

Tornaľa : Muráň 5:0, Muráň : Rim. Janovce 3:1 góly: Hrbál, Goldschmidt, Velk, Ožďany : Muráň 0:0, Muráň : Klenovec 2:0 góly: Verkin, Ďurej, Muráň : Jelšava 1:2 gól: Matajz, Bátka : Muráň 4:1 gól: Ďurej, V. Teriakovce : Muráň 3:3 góly: Heger, Vavrek, Hrbál, Muráň : Abovce 2:0 góly: Velk z 11 m, Hrbál, Muráň : Revúčka 1:0 gól: Matajz, Tachty : Muráň 9:1 gól: Slančík, Muráň : Sirk 4:4 góly: Goldschmidt 2, Vavrek, Hrbál, Stárňa : Muráň 3:0, Muráň : Lubeník 2:2 góly: Matajz 2.

Z vyššie uvedeného pohľadu vyplýva, že s dosiahnutými výsledkami nemôžeme byť spokojní. Pod tento nepriaznivý stav sa najviac podpísal nezodpovedný prístup k tréningom a zápasom, chýbal herný prejav a v neposlednom rade správanie sa na ihrisku – veľa vylúčených.

Veríme, že zimná prestávka pomôže ku konsolidácii hráčskeho kádru, zmení sa prístup v príprave, aby vynaložené prostriedky ukázali, že Muráňu patria vyššie priečky v tabuľke, ako je tomu dnes. Veď takéto podmienky, aké sú v Muráni pre šport, nám široko – ďaleko závidia. Len treba chcieť, a najviac to platí pre našu mládež, ktorá by mala byť pokračovateľkou dobrých tradícií.

TAJNIČKA
známe muránske bralo

1	2	3	4	5	6	7

1. Sladká pochutina, 2. Geometrické teleso, 3. Pery, rty nárečovo, 4. Vyslovovala redukované á, 5. Veľký plač 6. Pohostinstvo, 7. Mužské maďarské meno na a

Božena Kochjarová

PRIPRAVUJEME:

29. 12. 2009

Vianočný stolnotenisový turnaj

13. 2. 2010

XXXII. ročník Zimný prechod Muránskou planinou.

Pavol Mláky

SPOMIENKA MUDr. PETER BEŇO, CSc. (1929-2009)

Motto:
*V tolkých krás objatí
 chcel by dlho žiť,
 Smrť, keď ma v hrob skláti,
 tu chcem tíško sniť.*

(Bystrík Muránsky)

Pri príležitosti nedožitého životného jubilea 80 rokov spomíname na výnimočného človeka – lekára MUDr. Petra Beňo, CSc., verného rodáka z Muráňa. Tu sa narodil 11. decembra 1929.

Štedré sudičky mu dali do vienka bohaté dary: múdrosť, pracovitnosť, obetavosť a krásne ľudské vlastnosti, ako skromnosť, láskavé srdce, dobrosrdečnosť, vlastnosti, ktoré pri svojom lekárskom povolani hojne využíval. K jeho 60. jubileu mu starší brat Palo napísal o jeho narodení pekný list. Opisuje v ňom, ako mu z krabice od kockového cukru a z dosák zhotovil kočiar s veľkými kolesami, ku ktorému podvozok dala teta Brúšiková, ktorá berie deti od bociana. Dali doň perinky a malého Petrika aj s deťmi z celej ulice vozili po dedine. V povojnových časoch mu ušiel topánky a tašku do školy z doma vyrobenej kože.

Štúdium na Štátnom gymnázii v Revúcej Peter Beňo ukončil s vyznamenaním roku 1949 a štúdium na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach rovnako úspešne s červenným diplomom roku 1955. Tým si zaistil prednosť umiestnenie v Košiciach, a to v Detskej nemocnici na Moyzesovej ulici. Pôsobil ako odborný asistent na Lekárskej fakulte UPJŠ, sekundárny lekár, po atestácii ako špecialista pediater a neskôr špecialista endokrinológ. Napokon mu ako odbornému asistentovi Katedry starostlivosti o dieťa Vedecká rada LF UPJŠ udeľuje hodnosť Kandidát lekárskej vied. Za zásluhy o lekársku spoločnosť mu Slovenská lekárska spoločnosť udeľuje roku 1987 zlatú medailu. Menovaný je za primára interného oddelenia Detskej nemocnice v Košiciach a túto funkciu vykonával vyše 23 rokov, až do svojho odchodu na zaslúžený odpočinok.

Jeho láska k deťom sa snúbila s lás-

ku lekárskeho povolania, ktoré vykonával s bezhraničnou obetavosťou a vysokou erudíciou. Svoje odborné vedomosti ako trpezlivý a tolerantný učiteľ odovzdával nielen zdravotníckym pracovníkom, ale aj iným cestou svojich odborných prednášok a mnohých publikácií.

Primár MUDr. Peter Beňo, CSc. mal aj vynikajúce povahové vlastnosti. Svojou vysokou inteligenciou, pokojnou a vyrovnanou povahou prispieval na pracovisku k pohode a k pokojnej práci. Nikdy nezvyšoval hlas a každý problém riešil pokojnou cestou. Vždy si našiel čas, aby pomohol, poradil, vždy mal pripravenú odbornú a ľudskú radu a pomoc. Jeho pacienti a ich rodičia naňho s láskou spomínajú. Na jeho nekonečne láskavý rozprávočku, pohladil, nežne potiahol za nožtek: „Lahinkaj si, chrobáčik, otvor zobáčik...“ Bol lekárom celým telom i dušou. Rodičia i pacienti, dnes už dospelí, pri každom stretnutí nešetrili

chválou: „Takého lekára dnes už ťažko nájdete!“ S veľkou vďakou ho pozdravujú tí pacienti, ktorým pomohol tak, že dnes môžu žiť plnohodnotným životom. A radia iným, ak majú problém: „Chodte za primárom Beňom do detskej nemocnice. On vám pomôže!“ Mňa ľudia zastávajú na ulici. Posielajú mu vrele podakovania a želajú mu dobré zdravie. Bohužiaľ, už mu to nemôžem odovzdať. Primár Beňo pred vyše rokom veľmi vážne ochorel, lebo na seba nikdy nemal čas. Zostal pripútaný na lôžku. Ako rád by povedal ako kedysi: „Ideme do Muráňa!“ A ja vždy súhlasím.

Muráň, Hrdzavú dolinu a celú tú čarovnú muránsku prírodu, ktorú tak veľmi miloval, už nikdy neuvidí. Žiada však splniť svoje posledné želanie, ako to uvádza motto v úvode. S jeho chorobou spoločnými silami tvrdo bojujeme, ale primár doktor Beňo svoj ťažký boj s krutou diagnózou prehral...24. marca 2009.

Odišiel skvelý človek, vynikajúci lekár. Zostalo po ňom krásne celoživotné dielo ... Odišiel najúžasnejší manžel a otec na zemi...

Mgr. Božena Beňová, manželka

Úcta k šedinám seniorov

„Mladí potrebujú lásku, dospelí prácu a priateľstvo, starí mier a pokoj“.

(Konfucius)

Starnutie nám pripomína, aby sme nestrácali čas a jeden druhému (práve teraz) povedali milé a láskavé slovo. Človek sa ocitne v jeseni života a v spomienkach sa obzerá do minulosti.

V rámci Mesiaca úcty k starším aj v našej obci Muránska Lehota sa uskutočnilo slávnostné podujatie, ktoré zorganizovala miestna organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska na čele s predsedníčkou Helenou Rusníkovou v spolupráci s Obecným úradom v Muránskej Lehote. Slávnostné chvíle nám spríjemnili deti z našej obce veľmi milým programom, ktorý nacrovičila Mgr. A. Marčáková. Pozvanie na toto podujatie prijali aj hostia z Revúcej: Mgr. J. Homoliaková – predsedníčka okresnej organizácie Jednoty seniorov, p. Pavelková a p. Ivan. Mgr. Homoliaková predniesla príhovor a popriala našej organizácii ešte veľa takýchto vydarených podujatí.

Po slávnostnej časti bolo posedenie pri občerstvení, ktoré bolo pripravené za pomoci členiek a členov našej organizácie a obecným úradom. O výborný guláš sa postaral pán Šutič s manželkou, o zákusky pani Dományová, Labošová, Gabajová ml., Bábellová, J. Švonavcová a M. Dachová. S príjemným úsmevom a dobrou náladou nás obslúžili Jarka Labošová a Bibiana Švonavcová. Na počúvanie a do tanca nám zahral p. Tibor Fabo. Dúfame, že sa všetci seniori cítili príjemne na tomto stretnutí, za čo patrí veľká vďaka aj sponzorom za ich príspevky: Jozef Wágner, Štefan Senko – pohostinstvo v Muránskej Lehote.

Rusníková Helena
 predsedníčka JDS v Muránskej Lehote

1. KOZOROŽCOVI (22.12. – 20.1.) – **KRIŠTÁL:** necháva rásť jeho bytosť k vyššej dokonalosti, rozvíja jeho schopnosť pozeráť do vlastného vnútra, odstraňovať všetko temné, až sa sám podobá jasnému krištálu.
2. VODNÁROVI (21.1. – 19.2.) – **TYRKYS:** poskytuje inšpiráciu a zároveň pokoj a silu, aby mohol uskutočňovať svoje úlohy, slúžiac aj v prospech iných. Chráni ho zároveň pred nežiaducimi vplyvmi, ktoré mu

7. RAKOVI (22.6. – 22.7.) – **KARNEOL:** s jeho pomocou sa ľahšie dokáže oslobodiť od minulosti, byť prístupnejší súčasnosti a budúcnosti a s dôverou sa nechať unášať životom. Podporuje trvalosť jeho citov a tiež schopnosť stvárniť tvorivým spôsobom vlastné vnemy a pocity.
8. LEVOVI (23.7. – 23.8.) – **GRANÁT:** posilňuje odvahu a silu vôle, zaisťuje úspech v podnikaní. Umožňuje mu udržať jeho sexuálnu orien-

DARUJME BLÍZKYM DRAHOKAMY!

bránia rozpoznáť a realizovať pravú podstatu jeho bytosti.

3. RYBÁM (20.2. – 20.3.) – **ADULÁR:** zvyšuje ich vnímavosť, nežnosť a súcit, vyjasňuje ich predtuchy a sny. Udržiava ich citový život v rovnováhe, pomáha im zmieriť sa s rozmanitosťou ich citov, rozpoznáť, koľko bohatstva sa v nich skrýva.
4. BARANOVI (21.3. – 20.4.) – **RUBÍN:** zdokonaľuje ho na všetkých úrovniach, posilňuje jeho inšpiráciu a tvorivosť, umožňuje objaviť vyšší aspekt sexuality, necháva preniknúť blahodarné teplo lásky.
5. BÝKOVI (21.4. – 20.5.) – **ACHÁT:** daruje mu sebadôveru, podporuje pozitívne stránky jeho charakteru. Pod ochranným vplyvom achátu môže optimálne rozvíjať svoju vieru a vytvoriť diela, ktoré si vyžadujú výdrž, trpezlivosť a zmysel pre skutočnosť.
6. BLÍŽENCOM (21.5. – 21.6.) – **JANTÁR:** daruje im duševné teplo a pohodu, aby sa mohli uvoľniť a k životu pristupovať s dôverou. Mierni nervozitu a strach, pomáha pri uskutočňovaní ich prianií.

táciu v rovnováhe a premeniť ju na tvorivú silu.

9. PANNE (24.8. – 23.9.) – **TIGRIE OKO:** vyvádza ju z bezvýhodiskového myšlienkových štruktúr, ostrí rozum a ukazuje hranice racionálneho myslenia. Pomáha nájsť istotu a vieru v seba samého.
10. VÁHAM (24.9. – 23.10.) – **JASPI:** pomáha zlepšiť rozhodovaciu schopnosť, nestrátiť výdrž pri uskutočňovaní svojich cieľov. Posilňuje nadanie starať sa láskyplne o ostatných.
11. ŠKORPIÓNOVI (24.10. – 22.11.) – **MALACHIT:** podnecuje jeho schopnosť premeny a obnovy. Umožňuje mu rast porozumenia a lásky k sebe samému i k ostatným, stať sa otvorenejším a pružnejším.
12. STRELCOVI (23.11. – 21.12.) – **OBSDIÁN:** podnecuje jeho schopnosť zahĺbiť sa do seba a sústrediť sa. Ukazuje mu cestu k svetlu, ktoré je skryté v hĺbke jeho bytosti, aby ho mohol objaviť aj v prejavoch materiálneho sveta.

(Zdroj: O drahokamech a hviezdách, 1994)

BLAHOŽELANIE k 50. narodeninám

Nášmu súčasnému kňazovi p. JÁNOVI GNIPOVI k významnému životnému jubileu blahoželali veriaci z Muráňa v nedeľu dňa 25.10.2009. Bohatým programom ho potešili naše deti, členovia skupiny Levenda a najmä folkloristi – jeho verní farníci, Hľpania, ktorí na svojho bývalého pána farára len v dobrom spomínajú. Mnohé zábery, vrátane terajších, z nevšedných osláv, ktoré

vám priblížime v albume aj v ďalšom čísle, pripravil Mgr. JURAJ KOCHJAR. Ku gratulantom sa pripájajú aj členovia redakcie so želaním, aby na stránkach našich Muránskych novín sa čitateľom prihováral aj náš oslávenec – čerstvý päťdesiatnik. Ctihodný pán farár, dobré zdravie a láskyplné vzťahy s Muráňanmi.

Mgr. R. Svoreňová,
 šéfredaktorka.

MURÁNSKE NOVINY, EV2649108 Obecné noviny,
 Vydáva obec Muráň. Adresa redakcie: OÚ MURÁŇ,
 č. 329, Tel: 058/4881029, e-mail: obec.muran@mail.t-com.sk,
 Šéfredaktorka: Mgr. Ružena Svoreňová
 Graf. úprava a tlač: HLP Grafik s.r.o., Brezno